

Innspill på EU-forslag til finansieringsprogram om infrastrukturprosjekter for transport, energi og militær mobilitet

([Regjeringen.no](https://www.regjeringen.no), FRIST 15. mai)

1. Innledning

Arctic Cluster Team (ACT) er Norges ledende nasjonale klynge innen industriell innovasjon, energi, transport og bærekraft, med tyngdepunkt i Nord-Norge. ACT samler over 110 partnere fra industri, forskningsmiljøer og offentlige aktører, og jobber aktivt for å utvikle bærekraftige løsninger som styrker norsk industri, energisystemer og eksportrettede verdikjeder gjennom nasjonale og internasjonale samarbeid.

Vi følger med interesse EUs forslag til et nytt infrastrukturprogram som kombinerer transport, energi og militær mobilitet. Samtidig vil vi understreke at norsk deltakelse i programmet vil være avgjørende for å sikre like konkurransevilkår for norsk industri. Ettersom programmet i økende grad kobles til øvrige EU-virkemidler og følger prosjekter gjennom hele innovasjonsløpet, vil manglende norsk deltakelse kunne svekke tilgangen til finansiering og påvirke hvor fremtidige investeringer og industrietableringer lokaliseres. Dette kan gi en konkurranseulempe for norske aktører sammenlignet med aktører i EU-land som har tilgang til tilsvarende virkemidler.

Nordområdene og Arktis er et strategisk område for Europas energisikkerhet, forsyningssikkerhet og grønne omstilling. Regionen har unike utfordringer med lange avstander, krevende klimaforhold og spredt bosetting. Arktis er ikke kun en sårbar region, men et strategisk løsningsrom for Europa. Regionen har verdensledende prosessindustri, noen av Europas rikeste forekomster av kritiske råvarer, fornybar energiproduksjon på transatlantiske transportkorridorer, og er sentral i NATO- og EU-sikkerhetsarkitekturen. Pålitelige, effektive transportløsninger og robuste energisystem er avgjørende for konkurranseevne, vertskapsattraktivitet og samfunnssikkerhet.

Vi ønsker med dette å fremme anbefalinger som kan bidra til at programmet:

- styrker Europas strategiske energisikkerhet og forsyningssikkerhet
- fremmer integrerte prosjekter for energi, transport og industri
- tar i bruk innovasjonsklynger for å mobilisere og koordinere større partnerskap for raskere utvikling og implementering

2. Nordområdene som strategisk testområde

Nordområdene kan fungere som pilotregion for robuste og integrerte løsninger:

- Grensekryssende energikorridorer: hydrogen, e-fuels, CO₂-transport og strøm
- Robust transportinfrastruktur: vei, jernbane og havner tilpasset dual-use
- Smartere havnelogistikk: effektivisering av eksport- og forsyningskjeder

Begrunnelse:

- Europas energisikkerhet og forsyningssikkerhet vil i økende grad avhenge av nordlige ressurser og robust industri.
- Arktiske forhold krever robuste løsninger som kan overføres til andre europeiske regioner med krevende topografi eller klima.
- Pilotprosjekter kan kombinere energi, industri og transport for å gi strategisk europeisk verdi, inkludert sikker tilgang til kritiske råvarer og grønn industri.

3. Energiinfrastruktur og industri

Integrerte løsninger i Arktis kan styrke europeisk industri og energiresiliens, samtidig som de bidrar til økt selvforsyning av energi og kritiske innsatsfaktorer i Europa. Industrietableringer og utvikling av robuste verdikjeder innen hydrogen, e-fuels og CO₂-håndtering vil være avhengige av konkurransedyktige rammebetingelser og tilgang til infrastruktur og finansieringsmekanismer.

Manglende tilgang til virkemidler som CEF kan påvirke investeringsbeslutninger og føre til at produksjon lokaliseres i land med bedre støtteordninger. Dette kan svekke utviklingen av nye grønne verdikjeder i Norge og redusere Europas samlede kapasitet for bærekraftig energiproduksjon.

Anbefalinger:

- EU-programmet bør bidra til å sikre etablering av industri som styrker europeisk selvforsyning og reduserer strategisk importavhengighet
- Like rammevilkår på tvers av land er avgjørende for å sikre at investeringer ikke flyttes ut av strategiske regioner som Nord-Norge
- Prioriter grensekryssende energikorridorer og infrastruktur som støtter hydrogen, e-fuels og CO₂-håndtering.
- Støtt pilotprosjekter for sirkulær økonomi og industrisymbiose, inkludert strategiske råvarer
- Prosjektene bør ha europeisk dimensjon, og bidra til forsyningssikkerhet, grønn industri og reduksjon av importavhengighet

4. Transport, logistikk og militær mobilitet

Transportinfrastruktur i Arktis er avgjørende for økonomi, beredskap og sikkerhet:

- Havner og terminaler som kan håndtere energi, råvarer og industriprodukter
- Vei-, jernbane- og sjøtransport tilpasset dual-use
- Logistikk-korridorer som støtter forsyningssikkerhet i Arktis

Effektive transportløsninger i Arktis er ikke bare kritiske for industri og militær mobilitet, de er avgjørende for å opprettholde levedyktige lokalsamfunn og tilstrekkelig beredskap i nordområdene:

Rask, pålitelig og grønn transport tiltrekker investeringer, industri og forskningsprosjekter, og styrker regionens internasjonale konkurranseevne.

- God infrastruktur er en forutsetning for bosetting, arbeidskraft og kompetanse
- Uten robuste lokalsamfunn svekkes både industriell kapasitet og samfunnssikkerhet
- Transport og logistikk er avgjørende for forsyningsikkerhet, særlig i krise- og beredskapssituasjoner

Investeringer i transportinfrastruktur må derfor ses i sammenheng med samfunnsutvikling, beredskap og strategisk tilstedeværelse i nordområdene.

Anbefalinger:

- EU-programmet bør vektlegge prosjekter som bidrar til levedyktige lokalsamfunn, tilgang på arbeidskraft og styrket beredskap i strategiske regioner som nordområdene
- Infrastruktur bør bygges som dual-use og resilient, tilpasset både sivil og militær mobilitet
- Prosjekter bør kobles til kritiske råvarer, energi- og industriproduksjon
- Støtt klyngebaserte initiativer som fremmer innovasjon og samarbeidsdrevet utvikling

5. Systemperspektiv og bruk av klynger som operative aktører

Klynger og partnerskap representerer etablerte innovasjonsøkosystemer som kan drive pilotprosjekter i strategiske regioner:

- Integrerte løsninger som kobler energi, transport og industri
- Offentlig–privat samarbeid og innovasjon
- Styrking av europeisk beredskap og strategisk autonomi

Anbefaling:

- Klynger og partnerskap bør kunne søke direkte om midler på vegne av medlemsbedrifter og samarbeidspartnere.
- Dette sikrer rask implementering, høy innovasjonsgrad og utnyttelse av eksisterende nettverk, og sikrer europeisk verdi av investeringene.
- Tilnærmingen vil stimulere til internasjonalt samarbeid og utnyttelse av EU-programmenes finansielle og teknologiske verktøy.

6. Oppsummering av anbefalinger

1. Arktis som strategisk løsningsrom: Robust, dual-use og integrert infrastruktur med europeisk verdi
2. Energiinfrastruktur: Hydrogen, e-fuels, CCUS og sirkulær økonomi prioriteres
3. Transport og militær mobilitet: Klimatilpasset dual-use infrastruktur som styrker koblingen mellom industri, energi og strategiske transportkorridorer
4. Transport som samfunnskraft: Infrastruktur skal styrke konkurransevne, bosetting, vertskapsattraktivitet og samfunnssikkerhet
5. Klynger og partnerskap: Direkte søknadsadgang for å realisere pilotprosjekter
6. Like konkurransevilkår og investeringsattraktivitet: Norsk deltakelse i programmet er viktig for å sikre at investeringer, industrietableringer og verdikjeder ikke flyttes til land med bedre tilgang til finansieringsmekanismer.

EU-finansieringsprogrammet bør legge til rette for integrerte pilotprosjekter i Arktis som kombinerer energi, transport og industri, med klynger og partnerskap som operative aktører. Dette styrker europeisk forsyningssikkerhet, strategisk autonomi, konkurransevne, vertskapsattraktivitet, bosetting og grønn industri, samtidig som det bygger resilient industriell kapasitet i nordområdene.